

УДК 351.882:339.92

DOI: 10.35432/tisb352026359608

Людмила Олдак

*аспірантка кафедри публічного врядування
ННІ адміністрування, державного управління та професійного розвитку
Національного університету "Львівська політехніка"
<https://orcid.org/0000-0002-1894-6852>
e-mail: lyudmyla.o.lyudmyla@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЦИФРОВОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

У статті досліджено особливості формування фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва в умовах європейської інтеграції України. Обґрунтовано актуальність розвитку транскордонної взаємодії як інструменту соціально-економічного зростання прикордонних територій та інтеграції до європейського простору. Проаналізовано наукові підходи до визначення сутності та складових механізмів державного регулювання у сфері транскордонного співробітництва. Визначено, що ефективність функціонування транскордонних ініціатив значною мірою залежить від поєднання фінансових інструментів (державного фінансування, грантових програм, міжнародної технічної допомоги, публічно-приватного партнерства) з сучасними цифровими технологіями управління. Розкрито структуру цифрового модуля фінансово-цифрового механізму, який включає інформаційно-аналітичний, комунікаційний, проєктно-управлінський, контрольний компоненти та компонент захисту інформації.

Акцентовано увагу на необхідності забезпечення прозорості, підзвітності та ефективності використання фінансових ресурсів шляхом впровадження цифрових платформ, систем моніторингу та аналітичних інструментів підтримки прийняття рішень. Виявлено основні проблеми формування механізму в Україні, зокрема фрагментарність нормативно-правового забезпечення, обмеженість фінансових ресурсів та недостатній рівень цифровізації управлінських процесів. Запропоновано напрями вдосконалення фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва, що передбачають інтеграцію різних джерел фінансування, розвиток цифрових інструментів управління, підвищення інституційної спроможності органів публічної влади та гармонізацію національного законодавства з європейськими стандартами. Особливу увагу приділено прогнозуванню ефектів від синергії фінансової децентралізації та цифрової трансформації в контексті реалізації спільних проєктів із країнами-членами ЄС. Доведено, що впровадження запропонованого фінансово-цифрового механізму дозволить не лише оптимізувати розподіл ресурсів, а й суттєво знизити корупційні ризики та бюрократичні бар'єри.

Ключові слова: державне регулювання, механізми, органи публічної влади, публічне управління, транскордонне співробітництво, фінансово-цифровий механізм, цифровізація, фінансування.

Liudmyla Oldak

*PhD-Student of the Department of Public Governance,
Educational and Scientific Institute of Administration,
Public Administration and Professional Development,
Lviv Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0002-1894-6852>
e-mail: lyudmyla.o.lyudmyla@gmail.com*

FEATURES OF FORMING A FINANCIAL AND DIGITAL MECHANISM OF STATE REGULATION OF CROSS-BORDER COOPERATION

The article examines the peculiarities of forming a financial-digital mechanism of state regulation for cross-border cooperation in the context of Ukraine's European integration. It substantiates the relevance of developing cross-border interaction as a tool for the socio-economic growth of border areas and integration into the European space. Scientific approaches to defining the essence and components of state regulation mechanisms in the field of cross-border cooperation are analyzed. It is determined that the effectiveness of cross-border initiatives largely depends on the combination of financial instruments (state funding, grant programs, international technical assistance, public-private partnerships) with modern digital management technologies. The structure of the digital module within the financial-digital mechanism is revealed, including information-analytical, communication, project management, control, and information security components.

Particular emphasis is placed on the need to ensure transparency, accountability, and efficiency in the use of financial resources through the implementation of digital platforms, monitoring systems, and analytical decision-support tools. The study identifies the main problems in forming this mechanism in Ukraine, specifically the fragmentation of the regulatory framework, limited financial resources, and an insufficient level of digitalization in management processes. Directions for improving the financial-digital mechanism of state regulation of cross-border cooperation are proposed, involving the integration of various funding sources, the development of digital management tools, increasing the institutional capacity of public authorities, and the harmonization of national legislation with European standards. Special attention is paid to forecasting the effects of synergy between financial decentralization and digital transformation in the context of implementing joint projects with EU member states. It is proven that the implementation of the proposed financial-digital mechanism will not only optimize resource allocation but also significantly reduce corruption risks and bureaucratic barriers.

Keywords: state regulation, mechanisms, public authorities, public administration, cross-border cooperation, financial and digital mechanism, digitalization, financing.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах європейської інтеграції України транскордонне співробітництво набуває стратегічного значення як інструмент активізації міжрегіональної взаємодії, забезпечення соціально-економічного розвитку прикордонних територій та інтеграції у європейський простір. Ефективність реалізації транскордонних ініціатив значною мірою залежить від дієвості механізмів державного регулювання, серед яких особливу роль відіграє фінансово-цифровий механізм, що поєднує інструменти фінансового забезпечення та цифрові технології управління.

Водночас на сучасному етапі в Україні спостерігається низка проблем, пов'язаних із формуванням такого механізму, зокрема: фрагментарність нормативно-правового забезпечення, недостатня інтеграція цифрових інструментів у процеси управління транскордонним співробітництвом, обмеженість фінансових ресурсів, а також низький рівень координації між органами публічної влади різних рівнів. Це зумовлює недостатню ефективність реалізації транскордонних проєктів, ускладнює залучення інвестиційних ресурсів і стримує розвиток прикордонних регіонів [1].

Особливості формування фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва полягають у необхідності поєднання фінансових інструментів (бюджетного фінансування, грантових програм, міжнародної технічної допомоги) із сучасними цифровими рішеннями (електронне урядування, цифрові платформи управління проєктами, аналітичні системи підтримки прийняття рішень). Такий механізм має забезпечувати прозорість фінансових потоків, підвищення ефективності використання ресурсів, оперативність управлінських рішень та інтеграцію національних і європейських

практик.

Зазначена проблематика безпосередньо пов'язана з важливими науковими завданнями, що полягають у теоретичному обґрунтуванні сутності та структури фінансово-цифрового механізму державного регулювання, визначенні його складових, принципів функціонування та інструментів реалізації. Водночас практичні завдання спрямовані на розроблення ефективних управлінських рішень щодо удосконалення державної політики у сфері транскордонного співробітництва, підвищення інституційної спроможності органів публічної влади, а також забезпечення сталого розвитку прикордонних територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питання формування та розвитку фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва ґрунтується на значному науковому доробку у сфері транскордонної взаємодії та регіонального розвитку. Зокрема, теоретичні та прикладні аспекти розвитку транскордонного співробітництва висвітлено у працях М. Мікули, Н. Попадинця, П. Шилепницького, О. Пастернак, К. Гегедоша, О. Чмир та інших учених, які досліджують інституційні та організаційно-економічні засади міжрегіональної взаємодії.

Вагомий внесок у дослідження ефективності транскордонного співробітництва, зокрема у контексті використання фінансових ресурсів та результативності реалізації спільних проєктів, зробили В. Гоблик, Н. Мікула, В. Химинець, які обґрунтовують критерії та індикатори оцінювання ефективності транскордонних ініціатив. Методологічні підходи до оцінювання ефективності системи державного регулювання міжрегіонального та транскордонного співробітництва, що можуть бути адаптовані до формування фінансово-цифрових механізмів, розроблено у дослідженнях П. Шилепницького, О. Шубалого, О. Юринця.

Окремі аспекти, пов'язані з цифровізацією управлінських процесів та фінансовим забезпеченням транскордонного співробітництва, знаходять відображення і в працях зарубіжних учених. Зокрема, М. Буфон та Д. Дуран досліджують ефективність програм транскордонного співробітництва Європейського Союзу з урахуванням фінансових інструментів підтримки, а Т. Чіла аналізує інституційний дизайн євро регіонів, що є важливим підґрунтям для впровадження сучасних цифрових та управлінських рішень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування формування фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва в умовах європейської інтеграції України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасних умовах глобалізації та європейської інтеграції України транскордонне співробітництво набуває особливої актуальності як важливий інструмент забезпечення соціально-економічного розвитку прикордонних територій, зміцнення міжрегіональних зв'язків та інтеграції у європейський простір. Активізація транскордонної взаємодії сприяє розвитку інфраструктури, залученню інвестиційних ресурсів, підвищенню конкурентоспроможності регіонів та покращенню якості життя населення.

Водночас ефективність реалізації транскордонного співробітництва значною мірою залежить від дієвості механізмів державного регулювання, що забезпечують координацію діяльності суб'єктів публічного управління, розподіл фінансових ресурсів та впровадження сучасних управлінських підходів. У цьому контексті особливого значення набуває формування фінансово-цифрового механізму державного регулювання, який поєднує фінансові інструменти забезпечення транскордонних проєктів із цифровими технологіями управління, аналізу та контролю. Сучасні виклики, пов'язані з обмеженістю фінансових ресурсів, необхідністю забезпечення прозорості їх використання, підвищенням ефективності управлінських рішень та цифровою трансформацією публічного управління, зумовлюють потребу у впровадженні комплексного підходу до формування такого механізму. Водночас в

Україні спостерігається недостатній рівень інтеграції цифрових технологій у систему державного регулювання транскордонного співробітництва, що обмежує можливості ефективного управління та реалізації спільних проєктів [1].

Особливості формування фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва полягають у необхідності поєднання різних джерел фінансування (державних, міжнародних та приватних) із сучасними цифровими інструментами, що забезпечують автоматизацію управлінських процесів, підвищення рівня відкритості, підзвітності та ефективності використання ресурсів. Такий підхід сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку транскордонних ініціатив та зміцнення інституційної спроможності органів публічної влади.

Важливим складником фінансово-цифрового механізму розвитку прикордонних територій є система грантового фінансування малих транскордонних проєктів, яка виступає ефективним інструментом залучення широкого кола учасників до реалізації спільних ініціатив. Такий підхід сприяє активізації участі громадських організацій, закладів освіти, органів місцевого самоврядування, територіальних громад і суб'єктів малого та середнього бізнесу. У результаті відбувається розширення суб'єктного складу транскордонної взаємодії, посилюється інституційна спроможність регіонів та формуються нові можливості для соціально-економічного розвитку прикордонних територій [2].

Суттєву роль у забезпеченні фінансової стійкості транскордонного співробітництва відіграють також інституційні фінансові інструменти, зокрема фонди територіального розвитку, револьверні фонди, а також механізми публічно-приватного партнерства. Їх використання дозволяє акумулювати додаткові інвестиційні ресурси, забезпечувати довгострокове фінансування інфраструктурних проєктів, а також стимулювати розвиток соціальної, транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури прикордонних регіонів.

Особливого значення набуває залучення фінансових ресурсів із міжнародних джерел, що є ключовим чинником реалізації транскордонних програм і проєктів. До таких джерел належать кошти бюджету Європейського Союзу, зокрема фінансування в межах структурних фондів, таких як Європейський фонд регіонального розвитку, Європейський соціальний фонд та Фонд згуртування. Важливими складовими фінансового забезпечення виступають також кредити та фінансова допомога міжнародних фінансових інституцій, включаючи ресурси Норвезького фінансового механізму, Фінансового механізму Європейської економічної зони та Швейцарського внеску. Значний внесок у розвиток транскордонного співробітництва здійснюють міжнародні донорські програми та гранти, а також підтримка позаєвропейських партнерів, зокрема United States Agency for International Development (USAID) та інших міжнародних організацій.

Водночас важливим елементом фінансово-цифрового механізму є залучення приватного капіталу, яке реалізується через інструменти публічно-приватного партнерства. Такий підхід забезпечує співфінансування інфраструктурних і соціально-економічних проєктів, підвищує ефективність використання ресурсів та сприяє впровадженню інноваційних рішень у прикордонних регіонах. Поєднання державних, міжнародних і приватних фінансових ресурсів дозволяє формувати комплексну модель фінансового забезпечення транскордонного співробітництва [3].

Грантове фінансування, як окремий інструмент, передбачає надання коштів на безповоротній основі для реалізації конкретних проєктів і має виражений некомерційний характер. Його ключовими особливостями є цільове спрямування, обмеженість у часі та необхідність досягнення визначених результатів. Водночас важливою умовою ефективного використання грантових ресурсів є забезпечення прозорості та підзвітності, що передбачає відкритість інформації про проєкт на всіх етапах його життєвого циклу — від планування та реалізації до оцінювання результатів. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження цифрових інструментів моніторингу, електронних систем звітності та платформ

управління проєктами, які підвищують рівень контролю за використанням фінансових ресурсів і сприяють підвищенню довіри з боку суспільства та міжнародних партнерів.

Цифровий модуль фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва фактично є сучасною «цифровою основою» управління цими процесами. Він базується на використанні інформаційно-комунікаційних технологій, які дають змогу об'єднати в єдину систему органи державної влади, органи місцевого самоврядування, міжнародних партнерів, бізнес та громадські організації. Завдяки цьому всі учасники транскордонних проєктів можуть швидко обмінюватися інформацією, координувати дії та ефективно взаємодіяти між собою. Головна ідея такого модуля - зробити управління більш прозорим, зрозумілим і швидким. Він допомагає спростити бюрократичні процедури, прискорити прийняття рішень, полегшити подання проєктів і зробити процес їх реалізації більш зручним для всіх учасників. Крім того, цифрові інструменти дозволяють уникати зайвих витрат часу, мінімізувати помилки та підвищити ефективність використання ресурсів [4].

Цифровий модуль складається з кількох взаємопов'язаних частин, кожна з яких виконує свою функцію. Перш за все, це інформаційно-аналітичний компонент, який відповідає за роботу з даними. Він збирає, упорядковує та аналізує інформацію про транскордонні проєкти і розвиток прикордонних територій. Наприклад, у його межах створюються електронні реєстри проєктів, де міститься вся важлива інформація: хто бере участь, які етапи виконання, які результати вже досягнуті. Також накопичуються статистичні дані про соціально-економічний стан регіонів. Використовуючи сучасні технології, зокрема аналіз великих даних та елементи штучного інтелекту, цей компонент дозволяє не тільки оцінювати вже реалізовані проєкти, але й прогнозувати майбутній розвиток територій і допомагати приймати більш обґрунтовані управлінські рішення [5].

Другий важливий елемент - комунікаційний компонент, який забезпечує взаємодію між усіма учасниками транскордонного співробітництва. Він створює умови для ефективного спілкування та партнерства між органами влади, громадами, бізнесом і громадськими організаціями. Наприклад, це можуть бути цифрові платформи, де шукають партнерів для спільних проєктів, організовують онлайн-зустрічі, консультації, робочі групи. Завдяки цьому значно спрощується координація дій і зменшуються бар'єри у співпраці між різними регіонами та країнами.

Наступним є проєктно-управлінський компонент, який відповідає за безпосереднє управління проєктами. Він дозволяє подавати заявки в електронному форматі, автоматизує процеси їх відбору та оцінювання, а також допомагає планувати всі етапи реалізації. За його допомогою можна контролювати терміни, розподіляти ресурси, відстежувати виконання завдань. У результаті значно зменшується адміністративне навантаження, а реалізація проєктів стає швидшою та більш організованою.

І, нарешті, важливу роль відіграє контрольний компонент, який забезпечує прозорість і підзвітність. Він дозволяє в режимі реального часу відстежувати, як реалізуються проєкти, як використовуються фінансові ресурси та яких результатів досягнуто. Також автоматично формуються звіти, проводиться оцінка ефективності проєктів і їх впливу на розвиток територій. Це допомагає вчасно виявляти проблеми, коригувати дії та підвищувати загальну результативність транскордонного співробітництва. Окремим важливим елементом цифрового модуля є компонент захисту інформації, який забезпечує безпечне функціонування всієї цифрової інфраструктури транскордонного співробітництва. Його основне призначення полягає у захисті інформаційних ресурсів та даних, що циркулюють між учасниками — органами державної влади, органами місцевого самоврядування, міжнародними партнерами та іншими суб'єктами взаємодії [6].

У сучасних умовах цифровізації особливого значення набуває забезпечення високого рівня кібербезпеки, оскільки обмін даними відбувається в електронному середовищі і пов'язаний із ризиками несанкціонованого доступу, втрати або спотворення інформації. Саме

тому цей компонент передбачає впровадження сучасних технологій захисту, зокрема засобів шифрування даних, систем кіберзахисту, механізмів автентифікації користувачів та контролю інформаційних операцій. Важливою складовою є також управління доступом до інформаційних ресурсів, що дозволяє чітко визначати права різних категорій користувачів і регулювати рівень їх доступу до цифрових систем. Це сприяє підвищенню безпеки, запобігає витоку конфіденційної інформації та забезпечує дотримання принципів прозорості й підзвітності. Крім того, ефективне функціонування цього компоненту передбачає постійний моніторинг кіберзагроз, оновлення систем безпеки та адаптацію до нових викликів цифрового середовища. У результаті формується надійне та захищене інформаційне середовище, яке є необхідною умовою ефективної реалізації транскордонних проєктів та довіри між усіма учасниками співробітництва.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Формування фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва є одним із ключових напрямів модернізації системи публічного управління в умовах європейської інтеграції України. Такий механізм поєднує фінансові ресурси, інституційні інструменти та цифрові технології, що дозволяє забезпечити комплексний підхід до управління транскордонними процесами та підвищити ефективність реалізації спільних проєктів. Важливою умовою ефективного функціонування цього механізму є інтеграція різних джерел фінансування - державних, міжнародних і приватних, а також активне використання грантових програм, інструментів публічно-приватного партнерства та міжнародної технічної допомоги. Це створює передумови для стабільного фінансування транскордонних ініціатив і сприяє розвитку прикордонних територій.

Особливого значення набуває цифрова складова механізму, яка забезпечує прозорість, оперативність та підзвітність управлінських процесів. Використання інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових платформ, аналітичних систем та інструментів моніторингу дозволяє підвищити якість прийняття управлінських рішень, оптимізувати адміністративні процедури та забезпечити ефективний обмін інформацією між усіма учасниками транскордонного співробітництва. Разом з тим, в Україні існують певні обмеження у формуванні фінансово-цифрового механізму, серед яких варто виділити недостатній рівень цифровізації управлінських процесів, обмеженість фінансових ресурсів, фрагментарність нормативно-правового забезпечення, а також недостатню координацію між органами публічної влади та іншими суб'єктами транскордонної взаємодії. Це знижує ефективність реалізації транскордонних проєктів та стримує розвиток прикордонних регіонів.

З огляду на зазначене, подальший розвиток фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва має бути спрямований на вдосконалення державної політики у цій сфері, гармонізацію нормативно-правової бази з європейськими стандартами, розширення доступу до фінансових ресурсів, впровадження сучасних цифрових технологій, а також підвищення інституційної спроможності органів публічної влади. Важливим є також розвиток міжнародного партнерства та впровадження інноваційних підходів до управління транскордонними процесами.

Таким чином, формування ефективного фінансово-цифрового механізму державного регулювання транскордонного співробітництва є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку прикордонних територій, підвищення ефективності міжрегіональної взаємодії та інтеграції України до європейського простору.

Список використаних джерел

1. Пивовар М. Перспективи розвитку транскордонного співробітництва на рівні місцевого самоврядування в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2024. №3 (43). С. 45–52. URL: <https://science.lpnu.ua/law/all-volumes-and-issues/volume-11-number-3-43-2024/prospects-development-cross-border-cooperation> DOI:

<https://doi.org/10.23939/law2024.43.178>

2. Довідник з інструментів фінансування ЄС. URL: https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/uploaded-files/Handbook_EU_Funding_Instruments.pdf

3. Карасаєв С. У., Лікарчук Н. В. Міжнародні аспекти використання інформаційних технологій у державному управлінні. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2023. № 12. С. 151–163. URL: <https://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/292411> DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.12.2023.29241>

4. Колтун В., Паламарчук Т., Луценко Л. Організаційно-фінансовий механізм удосконалення міжрегіонального співробітництва в умовах післявоєнного відновлення України. Державне управління, 2025. 20 (2), С. 16-24. URL: <https://gov.bulletin.knu.ua/uk/article/view/3466> DOI: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-3/12>

5. Рагімов Ф. В., Баштанник В. В. Формування концептуальних засад механізмів державного управління регіональним розвитком територій в умовах децентралізації. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2021. (2), С. 16–23. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/49>, DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.2.3>

6. Химинець В.В., Головка А.А., Мірус О.І. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку : аналітична доповідь. Київ : НІСД, 2021. 47 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_13_2021.pdf , DOI:<https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2021.13>

References

1. Pyvovar, M. (2024). Prospects for the development of cross-border cooperation at the level of local self-government in Ukraine. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University*, 3(43), 45–52. URL:<https://science.lpnu.ua/law/all-volumes-and-issues/volume-11-number-3-43-2024/prospects-development-cross-border-cooperation>.

DOI:<https://doi.org/10.23939/law2024.43.178> [in Ukrainian]

2. Handbook of EU funding instruments. URL:https://www.if.gov.ua/storage/app/sites/24/uploaded-files/Handbook_EU_Funding_Instruments.pdf [in Ukrainian]

3. Karasaiev, S. U., & Likarchuk, N. V. (2023). International aspects of the use of information technologies in public administration. *International Relations: Theoretical and Practical Aspects*, 12, 151–163. URL:<https://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/292411>. DOI:<https://doi.org/10.31866/2616-745X.12.2023.29241> [in Ukrainian]

4. Koltun, V., Palamarchuk, T., & Lutsenko, L. (2025). *Organizational and financial mechanism for improving interregional cooperation in the conditions of post-war recovery of Ukraine. Public Administration*, 20(2), 16–24. URL:<https://gov.bulletin.knu.ua/uk/article/view/3466>. DOI:<https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/20-3/12> [in Ukrainian]

5. Rahimov, F. V., & Bashtannyk, V. V. (2021). Formation of conceptual foundations of public administration mechanisms for regional development of territories under decentralization. *Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, (2), 16–23. URL:<https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/49>. DOI:<https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2021.2.3> [in Ukrainian]

6. Khyminets, V. V., Holovka, A. A., & Mirus, O. I. (2021). Cross-border cooperation as a tool for local and regional development: Analytical report. Kyiv: NISS. URL:https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_13_2021.pdf. DOI:<https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2021.13> [in Ukrainian]